

Oppdrag 73 - Bruk av Standard Norge til å etablere bransjestandarder smittevern under Covid-19

Til: Helse- og omsorgsdepartementet

Fra: Helsedirektoratet

Dato 16.05.20

Bakgrunn

Alle virksomheter har selv et ansvar for å opptre i tråd med myndighetskrav og retningslinjer under Covid-19 epidemien, og bransjene er anbefalt å utarbeide bransjestandarder som viser hvordan virksomhetene kan opptre i tråd med helsemyndighetenes krav og normer.

Helsedirektoratet og Folkehelseinstituttet skal fortsatt prioritere å utarbeide generelle smittevernfarende råd rettet mot næringslivet, men skal ikke saksbehandle eller være godkjenninginstans for sektorvise retningslinjer, råd og rutiner.

I forbindelse med gjenåpning av aktivitet i ulike næringslivsbransjer etter nedstenging på grunn av Covid-19, er det nødvendig at en rekke forskjelligartede bransjer utarbeider bransjestandarder for å operasjonalisere de generelle smittevernråd som utgis av Helsedirektoratet og Folkehelseinstituttet. Ansvar for arbeidet med utarbeidelsen ligger til den enkelte bransje og dennes sektor. Det er i utgangspunktet et arbeid som bør gjøres effektivt og etter en fast struktur, slik at den aktuelle bransje kan få en bransjestandard å forholde seg til. Det kan bidra til at åpningen av samfunnet skjer på en trygg måte og avverge unødig smitte i samfunnet. Manglende fremdrift og mangel på etablerte standarder, kan skape usikkerhet og forsinke gjenåpningen i sektorer.

De fleste bransjer mangler erfaring med de utfordringer Covid-19-situasjonen gir. Folkehelseinstituttet og Helsedirektoratet har til vanlig og skal i det videre arbeidet med Covid-19, ha en generell rådgivende rolle overfor andre sektorer. Instituttet og direktoratet har imidlertid ikke tilstrekkelig kapasitet og bransjekompetanse til å dekke alle typer bransjer i dette arbeidet som vil måtte pågå over tid. Helsedirektoratet har derfor innledet samtaler med Standard Norge for å drøfte muligheten for å etablere et system innenfor standardiseringsorganisasjonenes struktur som kan favne bredt nok, med en forutsigbar gjenkjennbar struktur og tilstrekkelig kapasitet til å kunne nå ut i alle sektorer med bransjespesifikke smittevernstandarder. Disse skal være basert på de generiske nasjonale smittevernrådene fra instituttet og direktoratet.

Standard Norge

Standard Norge er en privat ideell organisasjon med medlemmer fra både næringsliv, myndigheter, interesseorganisasjoner, forbrukerorganisasjoner,

forskningsinstitusjoner og andre. Standard Norge er akkreditert av Nærings- og fiskeridepartementet som den offisielle norske standardiseringsorganisasjonen og den eneste virksomheten i Norge som kan utgi Norsk Standard.

Standard Norge ivaretar det internasjonale samarbeidet om standardisering og er også norsk representant for Den Internasjonale standardiserings-organisasjonen ISO og de Europeiske standardorganisasjonene Committee Europeenne Standardization (CEN) m fl.

Standard Norge har et godt apparat for å forvalte standardiseringsarbeidet, inkludert utvikling av nye- og revisjon av eksisterende standarder. De har også et godt apparat for å distribuere standardene.

Etter foreløpig drøfting har vi kommet fram til en modell som er foreløpig beskrevet i vedlagte *Veiledende bilag til SSA-R -Rammeavtalen*. Veilederen er underdokument til DIFI/Digitaliseringsdirektoratets standard *Rammeavtale for kjøp av varer og tjenester innen IKT og konsulenttjenester*.

Dokumentet og arbeidsmodell vil bli ferdigstilt etter dialog med Helse- og omsorgsdepartementet.

Videre om utvikling og forvaltning

Folkehelseinstituttet og Helsedirektoratet vil fortsatt utvikle og gjøre tilgjengelig normerende dokumenter og faglige råd om smitteverni forbindelse med Covid-19. Den enkelte bransje og sektor må, som nevnt, så selv utvikle konkrete tilpassede standarder for implementering av disse rådene i egen område og sikrer et system for fremtidige oppdateringer og vedlikehold.

Standard Norge har, etter vår vurdering, den nødvendige formelle posisjonen i Norge, herunder det apparatet og den systemkompetansen som skal til for å sikre at slike bransjestandarder kan etableres. Standard Norge kan sikre en strukturert utarbeidelse med metodikk og maler for hvilke forhold som skal ivaretas, hvem som bør delta i utviklingsarbeidet, distribusjon og revisjon. Strukturen er foreløpig beskrevet i vedlegg *Veiledende bilag til SSA - R - Rammeavtalen*.

Det er vår oppfatning at de ulike bransjer bør rådes og veiledes til å knytte seg til utvikling av bransjestandarder etter metodikken som er nevnt, slik at dokumentene får en tilstrekkelig grad av likhet, kvalitet og utbredelse. Dette vil også lette arbeidet dersom myndighetene kommer med nye råd eller det skjer endringer i lov og forskrift som vil påvirke bransjestandardene.

Modellen betinger at det gjøres en grad av prioritering og rangering av hvilke bransjer og områder hvor det først bør utvikles standarder. De forskjellige sektorene bør bidra inn i dette gjennom et prioriteringsråd/beslutningsforum bestående av næringsdrivende, bransjeorganisasjonene og helsemyndighetene. Helsedirektoratet kan sammen med Folkehelseinstituttet og Standard Norge gis i oppdrag å etablere en slik prioriteringsmekanisme, f.eks. med utgangspunkt i Standard Norge sine sektorstyrer, som allerede er en anerkjent og innarbeidet modell.

Med en slik modell vil myndighetene kunne sikre at det er de omforente standardene som bransjene selv utvikler som gjøres tilgjengelig. Dette vil kunne fremskynde og legge til rette for at myndighetene sammen med bransjene selv, vil kunne oppnå en felles kvalitetssikret struktur på smittevernarbeidet innenfor de forskjellige bransjene. Myndighetene kan således bidra til nødvendig prioritet og gjennomføring av dette arbeidet. På særskilte områder med høy viktighet, kan standardene gjøres normative gjennom forskrift i den enkelte sektor.

Folkehelseinstituttet og Helsedirektoratet sitt arbeid kan slik rettes mot å bidra med faglige prioriteringer, råd og veiledning til Standard Norge for arbeidet det som er foreslått som *Norsk Hurtig Spesifikasjon Covid 19 under Standard Norge*.

Etter hvert som det utvikles internasjonale bransjestandarder, vil en nasjonal modell med bruk av Standard Norge, sikre rask og effektiv tilgang til disse internasjonale standardene og på den måten understøtte utviklingen i Norge.

Det foreslås at HOD går i dialog med NFD om en slik modell for å understøtte utviklingen av bransjestandarder innenfor de forskjellige sektorene.

Finansiering

Det vil naturlig påløpe kostnader for organisering og utvikling av slike bransjestandarder. Disse kostnadene må sees opp mot kostnadene ved andre inngripende tiltak som begrenser bransjenes effektivitet og inntjening, og en eventuell uønsket svikt i smittevernet.

Ved utvikling av ordinære standarder er kostnadene finansiert ved en kombinasjon av en andel av bevilgningen fra NFD, delvis noe kostnadsdekning fra spesielle interessenter og inntekter ved salg av standarder. For utvikling innen helsesektoren, finansierer Helsedirektoratet og Direktoratet for e-helse, deler av Standard Norge sitt arbeide.

Vi tror ikke denne modellen er hensiktsmessig for å sikre tilstrekkelig prioritet og fokus i den situasjonen som Norge nå er inne i. For å sikre fremdrift og prioritet kan myndighetene inngå avtale om at et rammetilskudd til Standard Norges sitt Covid-19 arbeid og på den måten stimulere og hjelpe til med den nødvendige utvikling av bransjestandarder. Dette vil kunne gi arbeidet den nødvendige prioritet og en raskere oppstart. De enkelte bransjens egne kostnader til deltagelse (lønn til representanter/eksperter, reise og møtekostnader) må dekkes av bransjene selv. Standardene stilles deretter til disposisjon for bransjens virksomheter kostnadsfritt. En slik finansiering kan gjøres som ordinære tilskudd med krav til regnskapsføring og rapportering på linje med øvrige tilskudd.

Modellen vil gi myndighetene avlastning fra å utvikle spesifikke råd og krav til den enkelte bransje og være et fremtidig verktøy i arbeidet med oppfølging av pandemien.

Det foreslås at HOD går i dialog ned NFD om en mulig finansieringsordning for å stimulere til utvikling av bransjestandarder innenfor smittevern.
